

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/31/2023
Identifikačné číslo spisu:	1317205609
Dátum vydania rozhodnutia:	19.06.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:1317205609.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne B. O., narodenej XX. Y. XXXX, H., Ľ.. Š. X, zastúpenej advokátskou kanceláriou AK MS s.r.o., Bratislava, Galandova 3, IČO: 47 237 767, proti žalovanému U. F., narodenému XX. U. XXXX, W., F. X. F. X, zastúpenému advokátom JUDr. Igorom Klamárom, Bratislava, Družstevná 5, o zaplatenie 42.047,12 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresného súdu Bratislava III, v súčasnosti Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. 24C/52/2017, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 28. apríla 2022 sp. zn. 3Co/24/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava III rozsudkom zo 17. januára 2020 č. k. 24C/52/2017 - 239 (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala voči žalovanému zaplatenia sumy 33.862,50 eura, neskôr sumy 42.047,12 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,05% ročne z danej sumy od 28. septembra 2016 do zaplatenia z dôvodu, že po smrti otca strán sporu, nebohého U. F. (zomrel dňa XX. Y. XXXX), sa jeho zákonní dedičia, a to okrem žalobkyne a žalovaného, aj p. H. M. a p. S. X., ktoré boli spôsobilé dediť a dedičstvo neodmietli, dohodli na spôsobe vyporiadania dedičstva, konkrétne nehnuteľností - zastavaná parcela č. XX, rodinný dom, súpisné č. XXX, postavený na parcele č. XX a záhrady, na parcele č. XX a č. XX, všetky v katastrálnom území A. D., okres X., zapísané na liste vlastníctva č. XXX. V dohode zohľadnili, že ani jeden z dedičov nemal v čase prejednávania dedičstva finančné prostriedky na vyplatenie hodnoty podielov zvyšných dedičov, ako aj to, že ak dôjde v budúcnosti k predaju zdedeného majetku, bude jednoduchšie, keď tento bude na liste vlastníctva evidovaný len na jedného vlastníka; v zmysle dohody sa touto osobou stal najstarší syn poručiteľa (žalovaný), ktorý podľa osvedčenia o dedičstve zo dňa 24. septembra 1996, sp. zn. 20D/439/96, Dnot 186/96, spísaného notárkou JUDr. Tatianou Schweighoferovou nehnuteľnosti prebral, bez povinnosti výplaty voči ustupujúcim dedičom v čase uzavretia dohody. Žalovaný pri následnom predaji zdedených nehnuteľností postupoval v súlade s dlhoročnou praxou, ako aj s ústnou

dohodou dedičov, keď výnos v podobe kúpnej ceny z predaja rozdelil medzi rovnakým dielom; tento spôsob rozdelenia kúpnej ceny nebol nikdy medzi dedičmi sporný. Žalovaný však nerešpektoval ústnu dohodu pri predaji pozemku, parcela č. XX, orná pôda, o výmere 2.130 m², ktorý bol geometrickým plánom rozdelený na štyri menšie parcely, a to na parcelu č. XX/X, o výmere 828 m², parcelu č. XX/X, o výmere 707 m², parcelu č. XX/XX, o výmere 87 m² a parcelu č. XX/XX, o výmere 508 m². Žalovaný v roku 2013 predal parcelu č. XX/XX a polovicu parcely č. XX/XX, ktorej zvyšnú časť predal v roku 2016 a v tom istom roku predal aj parcely č. XX/X a XX/X, všetko katastrálne územie A. D., pričom žalobkyňu nielenže o tejto skutočnosti neinformoval, ale jej ani nevyplatil jej prislúchajúci podiel, kým ostatným dedičkám, a to p. S. X. a p. H. M., im patriaci podiel riadne vyplatil. Žalobkyňa sa o predaji označených nehnuteľností dozvedela až z listu p. S. X.G., v auguste roku 2016, v ktorom jej táto súčasne potvrdila jej právo na vyplatenie dedičského podielu. V predmetnom liste, ku ktorému pripojila i plnomocenstvo udelené žalovaným na konkrétne úkony súvisiace s predajom dotknutých nehnuteľností zo dňa 31. januára 2012, p. S. X. svojvoľne vypočítala podiel žalobkyne z predaja nehnuteľností, strhávajúc jej nedôvodne určité položky. Žalobkyňa v reakcii na uvedený list vyzvala p. X. a následne i samotného žalovaného, na predloženie konkrétnych kúpnych zmlúv; avšak žalovaný na predmetný list neodpovedal, pričom žalobkyňa obdržala len list od p. S. X. zo dňa 07. októbra 2016, v ktorom táto uviedla iba viacero nezmyselných a hanlivých tvrdení na jej adresu. Žalovaný nepreukázal konkrétne kúpne zmluvy ani ďalšej dedičke, p. H. M., ktorej určitú sumu ako podiel z kúpnej ceny vyplatil.

1.1. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že bolo na žalobkyni, aby spoľahlivo preukázala jej tvrdenia v tomto smere; žalobkyňa však dôkazné bremeno neunesla. Poukázal na to, že dohoda, ktorú dedičia uzavreli na dedičskom konaní, bola zachytená v písomnom osvedčení o dedičstve po nebohom U. F.; podľa neho sa dedičia dohodli, že rodinný dom so zastavaným pozemkom, záhradou a parcelu č. XX, orná pôda, o výmere 2.130 m², preberie žalovaný, bez povinnosti výplaty voči ustupujúcim dedičkám a bude tak zapísaný ako vlastník na liste vlastníctva č. XXX, pre katastrálne územie A. D.. Túto dohodu, a najmä jej záväznosť, si žalobkyňa vykladala tak, že sa vzťahovala len na čas zdedenia nehnuteľností, keďže v tom čase žalovaný nedisponoval dostatkom finančných prostriedkov na výplatu ostatných dedičiek, na rozdiel od žalovaného, ktorý bol toho názoru, že je záväzná i do budúcnosti. Žalobkyňa však vykonaným dokazovaním nepreukázala uzavretie spoločnej dohody všetkých dedičov, resp. prípadný jednostranný prísľub žalovaného v podobe záväzku výplaty časti kúpnej ceny nehnuteľností žalobkyni. Na dedičskom konaní svedkyňa p. S. X. síce navrhla, aby sa pozemky napísali len na brata (žalovaného), pretože sa aj tak neskôr vyrovnajú, avšak zo žiadneho dôkazu nevyplynulo, že by s takým návrhom súhlasil aj žalovaný, a teda, že by už na dedičskom konaní alebo tesne pred ním žalovaný akceptoval celý návrh jeho sestry, vrátane záväzku vyplatiť v budúcnosti podiel z predaja zdedených nehnuteľností ostatným dedičom. Súhlas žalovaného, i v prípadnej konkludentnej forme, totiž vylučovala dohoda zachytená v notárskej zápisnici (osvedčení o dedičstve po nebohom U. F.); jej obsah netvorila žalobkyňou tvrdená povinnosť žalovaného vyplatiť jej, príp. ostatným dedičkám, ich dedičský podiel z predaja nehnuteľností. Existenciu tvrdenej dohody konajúci súd nemohol vyvodiť ani z listov p. S. X., adresovaných žalobkyni vo väzbe na splnomocnenie zo dňa 31. januára 2012; ním žalovaný splnomocnil p. S. X. na všetky právne úkony pri predaji novovzniknutých parciel č. XX/X, č. XX/X, č. XX/XX a č. XX/XX, katastrálne územie A. D., na podpis zmluvy o sprostredkovaní predaja nehnuteľností, na podpis zmluvy o budúcej kúpnej zmluve, na podpis kúpnej zmluvy, návrhu na vklad vlastníckeho práva, na podpis zmluvy o zriadení záložného práva v prospech hypotekárnej banky, návrhu na vklad záložného práva a na zastupovanie v katastrálnom konaní o povolenie vkladu vlastníckeho a záložného práva, ako i na prevzatie listu vlastníctva. Vzhľadom na to, že žalovaný nesplnomocnil p. S. X., aby za neho vykonávala právne úkony voči žalobkyni, táto nemohla dať žalobkyni prísľub výplaty podielu z predaja pozemkov, ktorý by zaväzoval žalovaného. Práve s prihliadnutím na túto skutočnosť bolo podľa mienky súdu prvej inštancie potrebné posudzovať listy adresované žalobkyni, z ktorých nevyplynulo, že by pri prejednávaní dedičstva alebo niekedy neskôr bola uzavretá žalobkyňou tvrdená dohoda alebo že by sa žalovaný zaviazal vyplatiť dedičský podiel žalobkyni, príp. i ostatným dedičom. Súd prvej inštancie v tomto smere tiež zdôraznil, že pokiaľ žalobkyňa vyvodzovala existenciu záväzku žalovaného z jeho správania, keďže jej v minulosti vyplatil podiel z predaja jedného zdedeného pozemku, čo mohlo nasvedčovať uzavretiu nejakej dohody, ak už niečo predtým plnil, zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“) nepozná pojem zaužívaná prax, a preto opakovanie sa

určitého konania nemôže zakladať vznik záväzku. Žalobkyňa pre úspech v spore musela preukázať, že v súvislosti s dohodou v osvedčení o dedičstve po nebohom U. F., ako s rozhodujúcim dôkazom, uzavreli strany i ďalšiu, konkrétnu a určitú dohodu o vyplatení jej podielu z predaja zdedených nehnuteľností; existencia takej dohody, okrem tej, obsiahnutej v osvedčení o dedičstve, nevyplývala pritom ani z jej výpovede. Žalobkyňa v rámci výsluchu opakovane uviedla, že to bola jej sestra, p. S. X., ktorá trvala na tom, aby všetok majetok prešiel na brata (žalovaného), lebo aj tak sa všetko bude predávať a deliť rovnakým dielom; uvádzala teda, že takto to bolo na dedičskom konaní dohodnuté, avšak následne k tvrdenej ústnej dohode nedokázala jasne uviesť ďalšie podstatné skutočnosti, a to kedy k jej uzavretiu došlo (keď tvrdila, že sa niekoľkokrát stretli po smrti otca v roku 1996 alebo 1997), pričom znovu zopakovala, že to bola p. S. X., a teda nie žalovaný, ktorá mala povedať, že načo sa bude majetok zapisovať aj na žalobkyňu, keď aj tak sa všetko rozdelí.

1.2. Zhodnotením všetkých vykonaných dôkazov dospel súd prvej inštancie k záveru, že pri prejednávaní dedičstva strany, resp. dedičia neuzavreli žiadnu inú dohodu, než tú obsiahnutú v osvedčení o dedičstve po nebohom U. F., podľa ktorej sa dohodli, že žalovaný preberie dedičstvo po nebohom bez povinnosti výplaty ustupujúcich dedičov; hoci žalobkyňa a p. S. X. rokovali o otázke úhrady podielu z predaja nehnuteľností napokon k dohode medzi dedičmi o tejto otázke nedošlo, a to ani medzi žalobkyňou a žalovaným. V čase uzavretia dedičskej dohody pritom súd prvej inštancie nezistil, že by žalobkyňa konala pod neprípustným nátlakom, v tiesni alebo že by notárka nepostupovala správne (nesprávne by poučila dedičov), pričom nezistil ani žiadnu právnu prekážku, brániacu dospieť k spravodlivej dohode, tak ako to urobili o 4 roky neskôr pri prejednaní dodatočne objaveného dedičstva po nebohej matke; v predmetnom dedičskom konaní sa pritom výslovne dohodli na povinnosti žalovaného vyplatiť ustupujúcim spoludedičom hodnotu ich zákonných podielov, za predpokladu, že by v budúcnosti obdržal za zdedenú pôdu akýkoľvek majetkový prospech. Vzhľadom na tieto skutočnosti, súd prvej inštancie, za súčasnej aplikácie § 34, § 35, § 488 a § 489 Občianskeho zákonníka, žalobu žalobkyne zamietol. Podotkol, že nemohol zohľadniť judikatúru týkajúcu sa vyrovnania dedičských podielov, na ktorú sa žalobkyňa odvolávala. Zákon č. 293/1992 Zb. o úprave niektorých vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam (ďalej len „zákon č. 293/1992 Zb.“) sa totiž vzťahoval na prípady, kedy došlo k nadobudnutiu poľnohospodárskych alebo lesných pozemkov poručiteľa len jedným alebo niektorým z dedičov len preto, že išlo o pozemky v užívaní socialistickej organizácie podľa osobitných predpisov, a v dôsledku toho došlo k zníženiu podielov ostatných dedičov v porovnaní s nadobúdateľom týchto pozemkov alebo k opomenutiu dedičov.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj len „odvolací súd“) rozsudkom z 28. apríla 2022 sp. zn. 3Co/24/2021 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanému priznal plný nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. Odvolací súd uviedol, že sa nestotožnil s námietkou žalobkyne, ktorou súdu prvej inštancie vytýkala nepreskúmateľnosť napadnutého rozsudku. Z obsahu jeho odôvodnenia vyplýva, že sa v miere potrebnej vysporiadal so skutkovými tvrdeniami žalobkyne, ktorými odôvodňovala oprávnenosť žalobného nároku, konštatujúc, že sa primárne zamerlal na otázku medzi stranami spornú, a to na existenciu žalobkyňou tvrdenej ústnej dohody všetkých dedičov, podľa ktorej sa mal žalovaný zaviazat vyplatiť ostatným dedičkám im prislúchajúci podiel z dedičstva pri jeho predaji. V tomto smere vykonal súd prvej inštancie potrebné dokazovanie, na jeho základe ustálil skutkový stav, ktorý našiel svoje vyjadrenie i v obsahu odôvodnenia napadnutého rozsudku a následne posúdil vec i po právnej stránke, aplikujúc zodpovedajúce ustanovenia Občianskeho zákonníka. I keď konajúci súd vykonal dokazovanie i obsahom kúpnych zmlúv týkajúcich sa prevodu vlastníckeho práva žalovaného k novovzniknutým parcelám (parcely č. XX/X, č. XX/X, č. XX/XX a č. XX/XX) z pôvodného pozemku parcela č. XX, orná pôda, o výmere 2.130 m², katastrálne územie A. D., na tretie osoby (č.l. 130-142), nepochybil, pokiaľ ich obsah nezahrnul do zistení skutkového stavu, nakoľko ich existencia nebola v konaní sporná, pričom v danom štádiu konania ani nebola pre vec rozhodujúca; podstatné pritom neboli ani okolnosti týkajúce sa spisovania závetu nebohým U. F. (ku ktorým sa vyjadroval svedok C. O.), objednávky znaleckého posudku u znalkyni G.. N. H., vrátane jej čestného prehlásenia. Pre vec rozhodujúce boli nielen výpovede strán sporu, ale najmä svedkov, účastných na žalobkyňou tvrdenej ústnej dohode, ktorej obsahom mal byť záväzok žalovaného vyplatiť ostatným dedičkám ich zákonný dedičský podiel; pri ich výpovediach na pojednávaní súdu prvej inštancie dňa 23. júla 2019 bola pritom žalobkyňa prítomná a

mohla ich konfrontovať svojimi otázkami. Výpovede tak sporových strán, rovnako i svedkov, konajúci súd poňal do odôvodnenia napadnutého rozsudku a následne ich zhodnotením, v spojení s hodnotením i ostatných vykonaných dôkazov, dospel k záveru, že žalobkyňa neuniesla dôkazné bremeno a nepreukázala existenciu tvrdenej ústnej dohody, na ktorej základe jej mal vzniknúť žalobou uplatnený nárok. Pokiaľ v tomto smere žalobkyňa namietala, že zápisnica z pojednávania konajúceho súdu zo dňa 23. júla 2019 neodrážala všetky vyjadrenia strán sporu a svedecké výpovede, odvolací súd uviedol, že v zmysle § 99 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) súd v zápisnici o pojednávaní uvedie len podstatný, a teda nie celý obsah prednesov, ako i priebeh procesného úkonu (dokazovania), a preto konajúci súd nijako nepochybil, pokiaľ postupoval v tomto smere a v zápisnici zachytil len relevantný obsah ich výpovedí. Žalobkyňa pritom ani bližšie nekonkretizovala a neuviedla, v čom sa mal súd prvej inštancie v zápisnici o pojednávaní zo dňa 23. júla 2019 neprípustne odchýliť od skutočnej výpovede svedkýň, príp. od vyjadrení sporových strán, pričom takú okolnosť nenamietala ani v priebehu pojednávania. Nemožno pritom prehliadnuť, že vzhľadom na jej požiadavku súd prvej inštancie zahrnul do obsahu súdneho spisu doslovný prepis svedeckej výpovede p. H. M. (č.l. 191), ktorej podstatnú časť uviedol v zápisnici o pojednávaní zo dňa 23. júla 2019.

2.2. Pokiaľ vyhodnotil ďalšie odvolacie námietky žalobkyne, odvolací súd sa stotožnil s myšlienkovou úvahou súdu, že bolo povinnosťou žalobkyne nielen tvrdiť, ale následne i preukázať existenciu právneho titulu, z ktorého vyvodzovala nárok na zaplatenie sumy 42.047,12 eura s príslušenstvom a žalobkyňa v tomto smere dôkazné bremeno neuniesla. Odvolací súd poukázal na to, že žalobkyňa už v žalobe uviedla skutkové tvrdenia, podľa ktorých sa mali dedičia po nebohom U. F. na dedičskom konaní dohodnúť, že majetok, pozostávajúci z aktív dedičstva, sa prepíše na žalovaného, bez povinnosti výplaty ostatných dedičov, s tým, že táto dohoda mala byť účinná len pre potreby dedičského konania; do budúca sa mali dedičia dohodnúť na tom, že žalovaný vyplatí ustupujúcim dedičom výnosy z predaja zdedeného majetku. Pokiaľ išlo o bližšie okolnosti uzavretia ústnej dohody, tieto doplnil právny zástupca žalobkyne tvrdiac, že k uzavretiu tejto dohody došlo pri prejednávani dedičstva po nebohom otcovi sporových strán, pričom jej existenciu mali potvrdzovať i následné kroky žalovaného, ktorý po predaji rodičovského domu s prislúchajúcimi pozemkami parcela č. XX a č. XX, katastrálne územie A. D., vyplatil ostatným spoludedičkam určité finančné prostriedky. Žalobkyňa následne pri svojom výsluchu potvrdila, že pred notárkou sa síce dohodli, že všetok majetok sa prepíše na žalovaného, nakoľko sa bude predávať a výnosy z kúpnej ceny si medzi sebou rozdelia, avšak tiež doplnila, že ňou tvrdená ústna dohoda, odlišná, od tej zachytenej v osvedčení o dedičstve, pochádzala z obdobia po dedičskom konaní, konkrétne z priebehu rokov 1996 a 1997, keď sa mali stretnúť u svedkyne p. H. M. a žalovaný im tam vyplatil prislúchajúcu časť kúpnej ceny. Žalovaná teda sama neuviedla určité a nespochybniteľné skutkové tvrdenia ohľadne času uzavretia ňou uvádzanej dohody, pričom následne v odvolaní poukazovala na konkludentne, a teda nie na ústne, uzavretú dohodu; svoje tvrdenia však žalobkyňa nepreukázala, keď tieto nevyplynuli tak z výsluchu žalovaného, ktorý ich výslovne popieral, ani z výsluchu svedkyne p. S. X., ktorá rovnako neuviedla, že by sa mali dedičia dohodnúť inak ako v notárkou potvrdenom osvedčení o dedičstve, a napokon ani z výsluchu svedkyne p. H. M., na ktorý osobitne žalobkyňa poukazovala. Táto svedkyňa síce najskôr uviedla, že na dedičskom konaní sa na ničom nedohodli (doslovne uviedla „žiadna dohoda nepadla“), avšak zároveň potvrdila, že akceptovala dedičskú dohodu po nebohom otcovi U. F., voči ktorej nepodala odvolanie, pričom pokiaľ dostala od brata peniaze, myslela si, že jej ich brat poskytol, aby to bolo v poriadku; išlo teda len o vlastnú domnienku, resp. vyjadrený názor svedkyne, ktorý táto nevyvodzovala z existencie nejakej (určitej) predchádzajúcej dedičskej dohody, odlišnej od tej uzavretej pred notárkou. Existenciu žalobkyňou tvrdenej dohody nemohol odvolací súd bez ďalšieho vyvodiť ani zo správania žalovaného, ktorý po predaji časti dedičstva (rodinný dom s pozemkami parcela č. XX a č. XX, katastrálne územie A. D.) poukázal svojim sestrám, vrátane žalobkyne, sumu cca 200.000,-Sk až 227.000,-Sk. Bolo totiž na vôli žalovaného, ako jediného potvrdeného dediča celej pozostalosti po nebohom U. F., ako naloží s výnosom z jej predaja, t.j. či si ju ponechá celú alebo odovzdá, resp. daruje nejakú časť sestrám, príp. niektorej zo sestier (ako to urobil vo vzťahu k pozemkom tvoriacim pôvodnú parcelu č. XX, katastrálne územie A. D.). Odvolací súd v tejto súvislosti zdôraznil, že predmetom konania nebolo preukazovanie toho, na základe akej skutočnosti sa žalovaný rozhodol poukázať finančné prostriedky z predaja dedičstva svojim sestrám, a preto v tomto smere nemusel nič dokazovať; naopak, bolo na žalobkyni, aby preukázala existenciu tvrdenej dedičskej dohody, z ktorej mal žalovanému vzniknúť záväzok vyplatiť žalobkyni jej

patriaci dedičský podiel na dedičstve po nebohom otcovi. Odvolací súd (rovnako ako súd prvej inštancie) existenciu žalobkyňou tvrdenej dohody nemohol vyvodit' ani z listu svedkyne p. S. X., v ktorom síce žalobkyňa informovala o predaji pozemkov, pôvodne tvoriacich súčasť parcely č. XX, katastrálne územie A. D., a o jej podiele v sume 8.000 eur, v tomto smere však žalobkyňa nepreukázala, že by obsah listu vyplýval a korešpondoval s obsahom inej dohody, než tej, ktorú dedičia uzatvorili a tvorila súčasť osvedčenia o dedičstve po nebohom U. F.; napokon samotná svedkyňa v tomto smere uviedla, že obsah listu bol jej vlastnou iniciatívou, a teda nešlo o iniciatívu žalovaného, na ktorého by sa mal žalobkyňou tvrdený záväzok z ústnej dohody dedičov vzťahovať. Napokon, ani zo splnomocnenia zo dňa 31. januára 2012, na ktoré sa odvolávala žalobkyňa, nevyplýva, že by svedkyňa pri písaní predmetného listu konala, resp. bola oprávnená konať v mene žalovaného.

2.3. Existenciu tvrdenej dedičskej dohody nepotvrdilo ani osvedčenie o prejednaní novoobjaveného majetku po nebohej matke strán sporu W. F., sp. zn. V-2 19D/554/96 Dnot 230/96, na ktorú sa rovnako odvolávala žalobkyňa tvrdiac, že by bolo nelogické, aby sa dedičia dohodli inak ohľadne majetku po otcovi a inak ohľadne majetku po matke. Žiadne zákonné ustanovenie nezakazuje dedičom prejavit' vôľu, aby všetok majetok po jednom z rodičov zdedil len jeden z dedičov, bez povinnosti výplaty ostatných, pričom tiež nevyklučuje, aby dedičia pri prejednaní iného majetku, novoobjaveného majetku alebo majetku po druhom z rodičov, uzatvorili obsahovo odlišnú, na pôvodnú dohodu nenadväzujúcu dohodu o vyporiadaní dedičstva. Za situácie, keď sa dedičia po nebohom U. F. dohodli nielen na osobe, ktorá zdedila aktíva dedičstva, ale i na spôsobe vzájomného vyrovnania (bez povinnosti výplaty) a táto tvorila obsah osvedčenia o dedičstve, iná dohoda týkajúca sa novoobjaveného dedičstva po nebohej matke strán sporu (s povinnosťou výplaty dedičov) nemôže byť hodnotená ako dôkaz, preukazujúci, že sa dedičia v skutočnosti dohodli rovnakým spôsobom aj ohľadne vyporiadania dedičstva po nebohom otcovi.

2.4. Odvolací súd mal za to, že žalobkyňa v konaní nepreukázala tvrdené pochybenie notárky pri vydaní osvedčenia o dedičstve po nebohom U. F., neplatnosť dedičskej dohody v ňom obsiahnutej pre jej rozpor s dobrými mravmi, a to s poukazom i na konanie žalovaného a založenú nerovnosť dedičských podielov v intenciách judikatury k zákonu č. 293/1992 Zb. Odvolací súd v tejto súvislosti uviedol, že pokiaľ sa žalobkyňa odvolávala na aplikáciu „zákona č. 293/2002 Z.z.“, a to vo väzbe na vyrovnanie dedičských podielov, mala zrejme na mysli práve ustanovenia zákona č. 293/1992 Zb.; pod žalobkyňou použitým označením sa v Zbierke zákonov totiž nachádza nariadenie vlády Slovenskej republiky, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády č. 433/2000 Z.z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o technických požiadavkách na účinnosť a postupoch posudzovania zhody teplovodných kotlov spaľujúcich kvapalnú palivá alebo plynnú palivá. Pokiaľ ide o existenciu žalobkyňou tvrdenej dedičskej nerovnosti, odvolací súd poukazuje na to, že podľa ustálenej judikatury platí, že vyrovnať dedičské podiely podľa § 13 až § 17 citovaného zákona č. 293/1992 Zb. možno (za splnenia ďalších zákonných predpokladov) len vtedy, ak k zníženiu dedičských podielov ostatných dedičov, prípadne k ich opomenutiu, došlo pri vyporiadaní dedičstva uskutočnenom v období od 25. februára 1948 do účinnosti tohto zákona, t.j. do 11. júna 1992; k prejednaniu dedičstva po nebohom otcovi strán sporu došlo až v roku 1996, a teda ustanovenia tohto zákona na neho nedopadajú, ako uviedol správne i súd prvej inštancie.

3. Proti rozsudku krajského súdu podala dovolanie žalobkyňa, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP majúci za to, že odvolací súd (spoločne so súdom prvej inštancie) hrubo porušil jej právo na spravodlivý súdny proces. Namietala, že súd prvej inštancie nevykonal všetky ňou navrhované dôkazy a to bez tohto, aby to náležite odôvodnil, čím sa stalo rozhodnutie nepreskúmateľným, a odvolací súd na túto námietku neprihliadol. Mala za to, že ak odvolací súd je viazaný skutkovým stavom, ktorý zistil súd prvej inštancie, musí byť tento skutkový stav v rozhodnutí súdu riadne uvedený a odôvodnený. Poukázala i na nesprávny procesný postup súdu prvej inštancie, ktorý neuviedol do zápisníc z pojednávania všetky relevantné skutočnosti a výpovede svedkov, pričom odvolací súd na tieto námietky neprihliadol, resp. tento postup arbitrárne vyhodnotil. Výtýkala súdu, že jej nebola doručená odvolacia replika žalovaného, o ktorej sa dozvedela až z rozhodnutia odvolacieho súdu a obsahovala aj nesprávny a nedôvodný názor žalovaného, že mala dostatočný priestor reagovať pred súdom prvej inštancie na výpovede svedkov. Žiadala preto napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

4. Žalobca vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne uviedol, že jej námietky k nevykonaniu

dokazovania považuje za irelevantné, súd vykonal dokazovanie v maximálnom rozsahu a bolo ním jednoznačne preukázané, že k ústnej dohode ohľadom povinnosti žalovaného týkajúcej sa rozdelenia výnosu z predaja zdedených nehnuteľností medzi stranami sporu neprišlo. Žiadal preto dovolanie zamietnuť, keď dôvody v ňom uvedené, považoval za účelové.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne nie je prípustné.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 ods. 1 CSP.

7. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namiesto je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup. Dovolací súd opakovane konštatuje aj v súlade so závermi ústavného súdu, že dovolacie konanie má povahu typického „advokátskeho procesu“, a to nielen vzhľadom na znenie sporového poriadku. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolateľa musí advokát, dovolateľ, ktorý má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, ale aj zamestnanec dovolateľa, ktorý je právnická osoba, nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Dovolací proces je v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou podstatne rigoróznejší a odborne náročnejší. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je teda podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

10. Dovolateľka vyvodzovala prípustnosť svojho dovolania s poukazom na § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, majúci za to že odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku nie je dostatočné, súdy nevykonali ňou navrhnuté dôkazy a nedoručili jej repliku žalovaného k jej duplike v odvolacom konaní.

10.1. Dovolateľka namietala, že procesným postupom oboch nižších súdov došlo k zásahu do jej práva na spravodlivý súdny proces. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi

názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

10.2. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že sudy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu (účastníkmi konania) a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vetrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

10.3. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

10.4. Ak dovolateľka v rámci dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP namietala nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, dovolací súd opakovane vyjadruje záver, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamena, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07). O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 383/06). K zjavnej neodôvodnenosti (arbitrárnosti) rozhodnutí všeobecných súdov sa vyjadril aj Ústavný súd Slovenskej republiky, keď uviedol, že je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 Ústavy. (II. ÚS 302/2019-44).

10.5. Obsah spisu v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľky, že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je dostatočne odôvodnené. Odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; pričom odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu spĺňa náležitosti riadneho odôvodnenia v zmysle § 393 ods. 2 CSP. Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Odvolací súd zhodnotil skutkový stav, ktorý vyplynul z dokazovania, a pri svojom právnom závere, podrobne a presvedčivo odôvodnil, z čoho vychádzal. Zároveň sa vysporiadal s podstatnými odvolacími námietkami.

11. Dovolací súd pri posudzovaní dôvodnosti namietaného porušenia procesných práv dovolateľky nezistil také nedostatky v postupe odvolacieho súdu, ktoré by odôvodňovali záver, že jeho závery by boli

svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené. Z obsahu preskúmaného rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplýva taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu.

12. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP tak nemožno považovať to, že súdy neodôvodnili svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky.

13. Najvyšší súd dopĺňa, že nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (v tomto smere najvyšší súd poukazuje na naďalej opodstatnené závery vyjadrené v judikátoch R 37/1993 a R 125/1999, R 42/1993, R 6/2000. Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval už ústavný súd, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017). Rovnako prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezakladá ani to, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočívalo na nesprávnych právnych záveroch, t. j. nesprávnom právnom posúdení veci (porovnaj judikáty R 54/2012 a R 24/2017).

14. Pokiaľ dovolateľka opätovne namietala nesprávny procesný postup súdu prvej inštancie, ktorý neuviedol do zápisníc z pojednávania všetky relevantné skutočnosti a výpovede svedkov, a vytýkala odvolaciemu súdu, že na tieto námietky neprihliadol, resp. tento postup arbitrárne vyhodnotil, dovolací súd mal za to, že odvolací súd túto námietku riadne vyhodnotil a vo svojom odôvodnení jednoznačne zaujal názor, keď uviedol,“ že v zmysle § 99 Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP) súd v zápisnici o pojednávaní uvedie len podstatný, a teda nie celý obsah prednesov, ako i priebeh procesného úkonu (dokazovania), a preto konajúci súd nijako nepochybil, pokiaľ postupoval v tomto smere a v zápisnici zachytil len relevantný obsah ich výpovedí. Žalobkyňa pritom ani bližšie nekonkretizovala a neuviedla, v čom sa mal súd prvej inštancie v zápisnici o pojednávaní zo dňa 23.07.2019 neprípustne odchýliť od skutočnej výpovede svedkýň, príp. od vyjadrení sporových strán, pričom takú okolnosť nenamietala ani v priebehu pojednávania. Nemožno pritom prehliadnuť, že vzhľadom na jej požiadavku súd prvej inštancie zahrnul do obsahu súdneho spisu doslovný prepis svedeckej výpovede p. H. M. (č.l. 191), ktorej podstatnú časť uviedol v zápisnici o pojednávaní zo dňa 23.07.2019.“

15. Pokiaľ dovolateľka vytýkala súdu prvej inštancie, že jej nebola doručená odvolacia replika žalovaného, o ktorej sa dozvedela až z rozhodnutia odvolacieho súdu a obsahovala aj nesprávny a nedôvodný názor žalovaného, že mala dostatočný priestor reagovať pred súdom prvej inštancie na výpovede svedkov, táto námietka je v rozpore s údajmi vyplývajúcimi zo spisu, kedy na č. l. 315 sa nachádza záznam, že vyjadrenie (replika žalovaného z 29. decembra 2020) bolo doručené právnomu zástupcovi žalobkyne, ktorý ho prijal 2. marca 2021.

16. Vzhľadom na nedôvodne namietané procesné pochybenia súdov, dovolací súd dospel k záveru, že zo strany súdov nedošlo k porušeniu práva dovolateľky na spravodlivý súdny proces.

17. Najvyšší súd preto odmietol dovolanie žalobcu podľa § 447 písm. c) CSP, v zmysle ktorého dovolací súd odmietne dovolanie, ak smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

18. Výrok o nároku na náhradu trov odvolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.